

Допускається до захисту:
завідувач кафедри міжнародних
економічних відносин, доктор
економічних наук, професор
_____ Марина САВЧЕНКО
« ____ » _____ 2024 р.

Нові реалії та стратегії соціально-економічного розвитку країн Європи

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини
Освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»

Комплексна кваліфікаційна (бакалаврська) робота

Частина 1. Конкурентоспроможність країн Європи в умовах глобальних викликів

Виконавець: Дар'я ДЗЮБЕНКО
Науковий керівник: Марія ВАРЛАМОВА

Частина 2. Розвиток торговельно-економічних відносин ЄС з США

Виконавець: Владислав ВАПНЯРУК
Науковий керівник: Вєга КУЛЯВЕЦЬ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

ВАПНЯРУК ВЛАДИСЛАВ ЛЕОНІДОВИЧ

Допускається до захисту:
завідувач кафедри міжнародних
економічних відносин, доктор
економічних наук, професор
_____ Марина САВЧЕНКО
« _____ » _____ 2024 р.

Розвиток торговельно-економічних відносин ЄС з США

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини
Освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»
Кваліфікаційна (бакалаврська) робота

Науковий керівник:
Вега КУЛЯВЕЦЬ, доцент кафедри
міжнародних економічних відносин,
к.е.н., доцент

підпис

Оцінка: _____ / _____ / _____
(бали / за шкалою ЄКТС / за національною шкалою)
Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця – 2024

АНОТАЦІЯ

Вапнярук В. Л. Комплексна кваліфікаційна бакалаврська робота *Нові реалії та стратегії соціально–економічного розвитку країн Європи*. Розвиток торговельно-економічних відносин ЄС з США. Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини. Освітня програма «Міжнародна економіка». Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця, 2024.

У кваліфікаційній (бакалаврській) роботі досліджено процеси економічних особливостей ЄС та США; розглянуто історію становлення торговельно-економічних відносин між ЄС та США; проаналізовано теоретичні моделі та підходи до аналізу та розвитку таких відносин; зроблено огляд сучасного стану торговельно-економічних відносин; проведений аналіз угод та договорів між ЄС та США; досліджено взаємовигідні аспекти та проблеми таких відносин; оцінено потенційні можливості для поглиблення співпраці; визначено ключові фактори для успішної співпраці та подальшого розвитку; сформульовано рекомендації для покращення та зміцнення торговельно-економічних відносин між ЄС та США.

Ключові слова: Європейський Союз, Сполучені Штати Америки, торговельно-економічні відносини, динаміка розвитку, фактори впливу, виклики, перспективи.

45 с., 1 табл., 8 рис., бібліографія: 40 джерел.

ABSTRACT

Vapnyaruk V. L. Complex qualification bachelor's thesis *New realities and strategies of social and economic development of European countries*. Development of trade and economic relations between EU and USA. Specialty 292 International economic relations. Educational program «International Economy». Vasyl Stus Donetsk National University. Vinnytsia, 2024.

In the qualifying (bachelor's) thesis, the processes of economic features of the EU and the USA were investigated; the history of trade and economic relations between the EU and the USA is considered; theoretical models and approaches to the analysis and development of such relations were analyzed; an overview of the current state of trade and economic relations was made; analysis of agreements and contracts between the EU and the USA; mutually beneficial aspects and problems of such relations were investigated; assessed potential opportunities for deepening cooperation; key factors for successful cooperation and further development are identified; recommendations were formulated to improve and strengthen trade and economic relations between the EU and the USA.

Key words: European Union, United States of America, trade and economic relations, dynamics of development, influencing factors, challenges, prospects.

45 pp., 1 table, 8 fig., bibliography: 40 items.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНИЙ ОГЛЯД ТОРГІВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ І СПОЛУЧЕНИМИ ШТАТАМИ АМЕРИКИ	7
1.1 Економічні особливості ЄС та США.....	7
1.2 Історія та становлення торговельно-економічних відносин між ЄС та США	12
1.3 Теоретичні моделі та підходи розвитку європейсько-американських відносин.....	17
РОЗДІЛ 2 ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ ЄС ТА США	22
2.1 Огляд сучасного стану торговельно-економічних відносин	22
2.2 Аналіз угод та договорів між ЄС та США	29
2.3 Аналіз взаємовигідних аспектів та проблем в торговельних відносинах між ЄС та США.....	33
РОЗДІЛ 3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ВИСНОВКИ ЩОДО ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	38
3.1 Оцінка потенційних можливостей для поглиблення співпраці	38
3.2 Визначення ключових факторів успішної співпраці та подальшого розвитку.....	40
3.3 Шляхи покращення та зміцнення торговельно-економічних відносин між ЄС та США.....	44
ВИСНОВКИ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50

ВСТУП

Відносини між Сполученими Штатами та Європейським Союзом безсумнівно відіграють ключову роль у світовій політиці. Ці два регіони володіють потужним економічним та політичним впливом, значною мірою визначають вектор розвитку людської спільноти на планетарному рівні.

Актуальність теми полягає у тому, співпраця між Європейським Союзом та Сполученими Штатами є одним із найважливіших трансатлантичних партнерств у світі. Ці два регіони мають тісні економічні, політичні та культурні зв'язки, які ґрунтуються на спільних цінностях та інтересах. Використання такого потенціалу дозволить ще ефективніше впливати на глобальні процеси.

Питанням торговельно-економічних відносин ЄС та США присвячені роботи багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців, таких як: К. Бек, А. Баумгартнер, С. Кох, О. Бабій, Р. Ємінов, М. Шкурат та інші.

Мета роботи – формування теоретичних підходів, аналіз розвитку торговельно-економічних відносин Європейського Союзу та Сполучених Штатів Америки.

Для досягнення поставленої мети в роботі були поставлені і вирішені наступні **завдання**:

- дослідити процесів економічні особливості ЄС та США;
- розглянути історію становлення торговельно-економічних відносин між ЄС та США;
- проаналізувати теоретичні моделі та підходи до аналізу та розвитку таких відносин;
- зробити огляд сучасного стану торговельно-економічних відносин;
- проаналізувати угоди та договори між ЄС та США;
- дослідити взаємовигідні аспекти та проблеми таких відносин;
- оцінити потенційні можливості для поглиблення співпраці;

- визначити ключові фактори для успішної співпраці та подальшого розвитку;
- сформулювати рекомендації для покращення та зміцнення торговельно-економічних відносин між ЄС та США.

Об'єктом дослідження є положення ЄС та США на світовій арені та розвиток їхніх торговельно-економічних відносин.

Предметом дослідження є умови та чинники, що впливають на розвиток торговельно-економічних відносин між ЄС та США.

Для вирішення поставлених завдань в даній роботі були використані наступні **методи** наукового дослідження: історичний, порівняльний, систематичний, графічний, метод узагальнення, зведення і угруповання, а також табличний і діалектичний методи.

Інформаційну базу дослідження становлять основні положення торговельно-економічних відносин між ЄС та США, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, дані The World Bank та Міжнародного валютного фонду, інформаційні та періодичні видання, ресурси мережі Internet.

Структура бакалаврської роботи. Бакалаврська робота містить вступ, три розділи, висновки та список використаних джерел. Обсяг роботи складає 47 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНИЙ ОГЛЯД ТОРГІВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ І СПОЛУЧЕНИМИ ШТАТАМИ АМЕРИКИ

1.1 Економічні особливості ЄС та США

Європейський Союз постає як один із найпотужніших економічних гравців на світовій арені, що поєднує в собі значну територію, численне населення та вражаючі економічні показники. Він має третю за величиною економіку у світі, на яку припадає шоста частина світової торгівлі. Разом 27 країн-членів складають один внутрішній ринок, що забезпечує вільний рух товарів, послуг, капіталу та людей. Територія та населення ЄС охоплює 4 мільйони квадратних кілометрів та налічує понад 508 мільйонів жителів, що становить 7% світового населення. За чисельністю населення ЄС поступається лише Китаю та Індії.

У другій декаді ХХІ століття на ЄС припадало 25% світового ВВП, 33% світової торгівлі товарами, 25% світової торгівлі послугами, 32% накоплених світових інвестицій, а також третина світового науково-технічного потенціалу. [1]

5 з 10 найконкурентоспроможніших країн світу належать до ЄС, зокрема Данія, Швейцарія, Швеція, Нідерланди та Фінляндія. 20 з найбільших ТНК у світі - це компанії ЄС. 135 компаній ЄС входять до 500 найбільших у світі.

Однією із основних економічних особливостей Європейського Союзу є єдиний ринок. Він створив єдину торгову територію, яка функціонує без прикордонних правил і тарифів, які зазвичай застосовуються до торгівлі між країнами. Така особливість дозволяє необмежений рух товарів, послуг, капіталу та людей по всій території. Єдиний європейський ринок, спочатку відомий як Спільний ринок, базується на колишньому Європейському економічному співтоваристві, заснованому Римським договором у 1957 році. Перша значна зміна початкового договору була внесена в 1986 році з Єдиною

європейською угодою. У 1992 році був утворений Європейський Союз, який охопив колишнє ЄЕС.

Основні цілі Єдиного ринку включають стимулювання економічного зростання в регіоні, покращення якості та доступності товарів і послуг, а також зниження цін. Було визначено кілька переваг, зокрема:

- ширший внутрішній ринок із більшими ресурсами;
- більш широка спеціалізація в межах окремих регіонів;
- потужна присутність у світовій торгівлі;
- посилення економічної інтеграції між членами.

Після Другої світової війни міжнародна валютна система хиталася, загрожуючи ЄЕС. Спроби стабілізувати курси валют провалилися, що призвело до створення ЄВС у 1979 році. "Звіт Делора" 1989 року окреслив план створення ЄВС, який передбачав триетапний підготовчий період з 1990 по 1999 роки.

1 січня 1999 року 11 країн ЄС встановили фіксовані курси своїх валют до євро та передали контроль над монетарною політикою ЄЦБ. З того часу до єврозони приєдналися ще 9 країн. Сьогодні євро - це валюта для понад 345 мільйонів людей у 19 країнах. [2]

Сполучені Штати Америки - це не лише політична та економічна держава, але й домівка для величезного ринку, розвиненої інфраструктури та високоосвіченої робочої сили. Їхня динамічна економіка робить державу лідером у видобутку нафти, газу та інших ресурсів, дослідженнях та інноваціях, а також у сільському господарстві, промисловості та туризмі. Сприятливий податковий клімат для бізнесу, високий рівень свободи та широкий спектр фінансових послуг роблять США привабливим місцем для прямих іноземних інвестицій.

Проте, країна зіштовхується з низкою проблем, таких як:

- Високий державний борг, який у США один з найбільших у світі.

Це може мати негативні наслідки для економіки.

- Поляризована політика створює глибокий розкол у політичних поглядах і може ускладнювати прийняття важливих рішень.
- Розрив між багатими та бідними в США зростає, з часом нерівність доходів може призвести до соціальної напруженості.
- На глобальному рівні США зіштовхуються з жорсткою конкуренцією з боку Китаю та інших країн у сфері торгівлі, технологій та геополітичного впливу. [3]

У країні створені умови для успішного ведення бізнесу, адже на її території розміщені численні всесвітньовідомі та успішні корпорації. Технологічний сектор, зосереджений у таких хабах, як Кремнієва долина, відіграв ключову роль у стимулюванні інновацій та зміцненні глобальної конкурентоспроможності США.

В останні десятиліття відслідковувалася трансформація економіки США, яка еволюціонувала від орієнтованої на виробництво до орієнтованої на послуги. Цьому сприяла значна база внутрішніх споживачів. Сфера послуг, яка включає фінанси, охорону здоров'я, освіту та розваги, наразі складає значну частку ВВП та зайнятості в США. [4]

У 2023 році економіка США продемонструвала стійке зростання, незважаючи на глобальну економічну невизначеність. Це зростання сталося після того, як США не лише повністю відновили втрати ВВП, спричинені пандемією COVID-19 у 2021 році, але й перевищили рівень до пандемії. Насправді, США продемонстрували найсильніше відновлення економіки серед країн G7, виміряне за ВВП.

Інші країни G7, такі як Великобританія та Німеччина, досі не відновили виробництво, втрачене через рецесію, спричинену пандемією та повномасштабним вторгненням росії в Україну. Їхні показники досі залишаються нижчими. Стійкий ріст підживлюється інвестиціями в інфраструктуру та чисту енергію, які готують економіку США до довгострокового успіху. Свідчить про те, що США залишаються однією з

найсильніших та найдинамічніших економік світу, незважаючи на глобальні виклики.

Ринок праці США продемонстрував стійкість до підвищення процентних ставок, зберігаючи динамічний ріст протягом 2023 року.

Швидке та масштабне відновлення, яке розпочалося кілька років тому, тривало протягом першої половини 2023 року. За цей період економіка США щомісяця додавала в середньому 278 000 робочих місць, а рівень безробіття залишався нижче 4%. [5] Важливо зазначити, що місячний приріст робочих місць у 2023 році, після відновлення всіх втрачених під час пандемії, є вищим, ніж допандемійний показник. Рівень участі в робочій силі також залишається високим. Участь осіб віком від 25 до 54 років досягла найвищого рівня за понад 20 років, а жінки цієї вікової групи зараз працюють у рекордній кількості. Ця стійкість свідчить про те, що ринок праці США є сильним і гнучким, і що він здатний витримувати певні економічні потрясіння. [6]

Часто можна почути про те, що ЄС значно відстає від США за темпами зростання виробництва, насправді дані свідчать про інше. За показниками виробництва на душу населення, виробництва на одного працівника та, особливо, обсягу виробництва за відпрацьовані години, ЄС наближається до США.

Однак, просте порівняння ВВП у доларах США може бути оманливим, адже воно не враховує коливання курсу валют. Наприклад, у 2008 році ВВП ЄС, виміряний у доларах США, був трохи вищим, ніж у США. Але до 2022 року, через значне знецінення євро, економіка ЄС "впала" на третину порівняно з США. Важливо розуміти, що це не свідчить про стрімкий спад європейської економіки, а лише про зміну курсу валюти. Світовий банк дає змогу відслідкувати певну динаміку у Таблиці 1.1. ВВП як США, так і ЄС за останні 15 років загалом зростало, однак темпи зростання були нерівномірними. Обидві економіки зазнали значного спаду під час світової фінансової кризи 2008 року та пандемії 2020 року. США оговталися швидше, ніж ЄС. [7]

Таблиця 1.1 – Динаміка реального ВВП та ВВП на душу населення, ПКС США та ЄС за 2008-2022 роки

Рік	ВВП ЄС (трлн дол. США)	ВВП США (трлн дол. США)	ВВП на душу населення, ПКС США (тис. дол. США)	ВВП на душу населення, ПКС ЄС (тис. дол. США)
2008	14,77	16,3	47150	30492
2009	14,48	14,8	48650	31815
2010	15,05	14,55	50066	32862
2011	15,6	15,77	51784	34495
2012	16,25	14,64	53291	34965
2013	16,84	15,3	55124	36064
2014	17,25	15,6	56763	37065
2015	18,31	13,55	57866	38223
2016	18,7	13,88	59908	40551
2017	19,48	14,36	62823	42665
2018	20,53	15,98	65120	44652
2019	21,38	15,69	63528	48192
2020	21,06	15,38	70220	47104
2021	21,32	17,31	76330	51917
2022	25,34	16,34	78358	57286

Джерело: укладено автором на основі [7]

Для більш точного порівняння слід використовувати показник, скоригований за паритетом купівельної здатності. Цей показник враховує як коливання курсу валют, так і різницю в цінах на товари та послуги в різних країнах. Дані ПКС показують, що протягом останніх десятиліть ЄС та США демонстрували схожі темпи зростання, а розрив у виробництві між ними не є драматичним. Звичайно, ЄС зіштовхується з певними викликами, такими як відсутність технологічних гігантів рівня американських, нижчі рейтинги університетів та обмежений доступ до приватного капіталу. Важливо пам'ятати, що ЄС та США залишаються одними з найпотужніших економік світу з значним потенціалом для майбутнього зростання.

Отже, хоча ЄС відстає від США за деякими показниками, такими як ВВП на душу населення, проте він залишається однією з найпотужніших економік світу з значним потенціалом для майбутнього зростання. Країни блоку демонструють динамічний розвиток, попри виклики, зокрема війна в Україні.

Прогнози експертів на найближчі роки не свідчать про значне погіршення ситуації.

1.2 Історія та становлення торговельно-економічних відносин між ЄС та США

Згідно зі світовою економічною статистикою, зокрема даними ЮНКТАД, Європейський Союз розглядається як єдиний ринок зі стандартизованою правовою системою. За обсягом номінального ВВП він посідає друге місце у світі, поступаючись лише США та Китаю. Цей статус не випадковий. Сьогодні ЄС, що об'єднує 27 держав, послідовно та наполегливо проводить політику зближення, взаємопов'язаності та взаємозалежності своїх членів. Ця політика охоплює широкий спектр аспектів, від єдиного громадянства до єдиної валюти та єдиного правового простору. Останнім часом закладаються основи єдиної структури стратегічного планування, безпеки, оборони та управління, що створює передумови для трансформації ЄС у своєрідну наддержаву в майбутньому [8].

Британніка зазначєє, що економіка США продемонструвала стійкість, гнучкість та інноваційність протягом першого десятиліття 21 століття, подолавши низку серйозних викликів. До них належали: крах фондового ринку після спекулятивного зростання акцій технологічних компаній, терористичні атаки 11 вересня 2001 року, війни в Афганістані та Іраку, руйнівний ураган Катріна, який обрушився на узбережжя Мексиканської затоки біля Нового Орлеана в 2005 році, велика рецесія - глибокий економічний спад, який тривав з грудня 2007 року по червень 2009 року, війна в Україні, яка триває вже 10 років [9].

Після жахів Другої світової війни Західна Європа опинилася перед нагальною потребою у мирі та безпеці. Щоб запобігти повторенню трагедії, країни регіону розпочали шлях до єднання, ґрунтуючись на принципах демократії та захисту прав людини.

Важливим кроком на цьому шляху стала Декларація Шумана, представлена 9 травня 1950 року французьким міністром закордонних справ Робером Шуманом. Цей план пропонував об'єднати вугільну та сталеливарну промисловість Західної Європи під спільним управлінням. Цей революційний крок мав на меті: знешкодити потенціал для військової конфронтації, започаткувати економічне співробітництво, закласти фундамент для європейської інтеграції.

Декларацію Шумана підписали шість країн: Франція, Німеччина, Італія, Бельгія, Нідерланди та Люксембург. Ці країни стали ядром Європейського Союзу, який згодом розширився, включивши до свого складу ще багато інших європейських держав [10].

У 40-х – 50-х роках XX століття Сполучені Штати активно підтримували європейські об'єднавчі процеси. Їхньою мотивацією було прагнення уникнути нової масштабної війни в Європі шляхом економічної інтеграції провідних країн. Ця підтримка виражалася, зокрема, у наданні економічної допомоги в рамках Плану Маршалла, обсяг якої склав 13 мільярдів доларів США (169 мільярдів доларів США в цінах 2024 року) [11].

Уже в 1953 році політична підтримка об'єднання Європи була формалізована через встановлення квазидипломатичних відносин між США та зародком ЄС – Європейським об'єднанням вугілля і сталі. У 1990 році європейсько-американська домовленість щодо взаємодії, взаємної підтримки та співробітництва була затверджена у Трансатлантичній декларації. Цей документ згодом отримав подальший розвиток у документі "Новий трансатлантичний порядок денний" (1995). Цей документ переслідував такі цілі:

- Сприяння миру та стабільності, демократії та розвитку в усьому світі. Спільна робота для стабільнішої та процвітаючої Європи; також сприяння розвитку демократії та економічних реформ у Центральній та Східній Європі як у росії, Україні та інших нових незалежних державах;

забезпечення спокою у Середньому Сході; розвиток прав людини; сприяння нерозповсюдженню та співпраця з питань розвитку та гуманітарної допомоги.

- Відповідь на глобальні виклики. Разом боротися з міжнародною злочинністю, наркобізнес і тероризм; задоволення потреб біженців і переміщених осіб; захищати довкілля та боротися з хворобами.
- Сприяння розширенню світової торгівлі та тіснішим економічним відносинам. Зміцнення багатосторонньої торгової системи.
- Будівництво мостів через Атлантику. Проводитиметься робота над бізнесом разом із науковцями, педагогами та іншими для покращення спілкування та дозабезпечити сталий розвиток та рівноправне партнерство для майбутніх поколінь [12].

Цей тісний зв'язок, який сягає корінням у часи холодної війни, значно посилюється в епоху глобалізації, що розпочалася в 1980-х роках. Рівень інтеграції на ринках послуг з високою доданою вартістю, таких як банківські та фінансові послуги, страхування, консалтинг та телекомунікації, є найвищим у світі між двома економічними блоками.

Незважаючи на дружні відносини між США та Європою на момент підписання Маастрихтського договору (грудень 1991 року), деякі критики у США почали висловлювати занепокоєння щодо "невчасності" та "нереалістичності" глибшої євроінтеграції.

Ось деякі з цих занепокоєнь:

- Можливі негативні наслідки для американської економічної присутності в Європі. Зростаюча сила ЄС могла б призвести до обмеження доступу американських компаній до європейських ринків.
- Деякі критики в США побоювалися, що ЄС може стати економічним та політичним суперником США.
- Введення євро та поглиблення інтеграції могли б призвести до створення торгових блоків, що шкодять вільній торгівлі.
- Єдина європейська оборонна політика може послабити НАТО.

➤ Найбільш радикальні критики вважали, що ЄС стає антиамериканським союзом.

Хоча ці занепокоєння не були мейнстримом у США, вони відображали певні побоювання щодо наслідків поглиблення євроінтеграції. Деякі американські експерти визнавали, що між США та ЄС існують економічні розбіжності, але наголошували на важливості трансатлантичної солідарності, заснованої на спільній історії та цінностях. Загалом, реакція США на європейську інтеграцію була складною та неоднозначною.

У 2002 році був започаткований Позитивний економічний порядок денний (PEA), який мав на меті поглибити двостороннє економічне співробітництво між ЄС та США. PEA охоплював широкий спектр питань, включаючи експорт цитрусових та птиці, електронну митницю та регуляторну співпрацю в страховому секторі.

Після початкових успіхів PEA втратив динаміку, і з 2007 року Рамкова програма стала головним інструментом для сприяння трансатлантичній економічній інтеграції. У червні 2004 року на саміті ЄС-США була прийнята Декларація ЄС-США про зміцнення нашого економічного партнерства (Декларація Дромоланд).

Ця декларація закликала зацікавлені сторони провести оцінку двосторонніх економічних відносин та дослідити шляхи усунення торговельних, регуляторних та інвестиційних бар'єрів. Загалом, PEA та інші ініціативи відіграли важливу роль у стимулюванні економічного співробітництва між ЄС та США. Хоча деякі з цих ініціатив, як PEA, не отримали подальшого розвитку, інші, як Рамкова програма, продовжують залишатися важливими інструментами для поглиблення трансатлантичних економічних зв'язків [13].

На квітневому саміті ЄС-США у 2007 році було погоджено рамки розвитку трансатлантичної економічної інтеграції. Ця ініціатива мала на меті посилити економічні зв'язки між ЄС та США через створення Трансатлантичної економічної ради (ТЕС). ТЕС об'єднує представників

урядів, промисловості, профспілок та споживачів. Її мета - сприяти глибшій інтеграції економік ЄС та США шляхом визначення ключових сфер, де більша конвергенція між системами та регулюваннями може принести користь обох сторонам Атлантики.

Перше засідання ТЕС відбулося у Вашингтоні 9 листопада 2007 року. Під час цього засідання було досягнуто прогресу в таких сферах, як:

- запуск діалогу щодо інвестицій;
- переговори про взаємне визнання стандартів бухгалтерського обліку;
- програми торговельного партнерства США та ЄС;
- безпека вантажів;
- інші технічні регуляторні питання.

ТЕС продовжує залишатися важливою платформою для співпраці між ЄС та США з питань економічної політики.

В основі цієї інтенсивної торгівлі, яка сягає 400 мільярдів доларів США на рік, лежить високий рівень перехресних інвестицій. 75% прямих іноземних інвестицій ЄС надходить до США, а США, у свою чергу, направляють 60% своїх прямих іноземних інвестицій до ЄС. Трансатлантична економіка, загальний обсяг якої сягає 2,9 трлн євро, охоплює практично всі ринки товарів і послуг. Хоча для сільськогосподарської продукції все ще існують протекціоністські заходи у вигляді тарифів і субсидій, сільське господарство становить менше 10% ВВП в обох блоках.

Загалом, трансатлантичні економічні відносини є вільними від серйозних конфліктів. Навіть, коли уряди по обидві сторони океану зіштовхуються з розбіжностями з неекономічних причин, ці розбіжності не шкодять загальній міцності зв'язків.

Існують певні суперечки, такі як питання сталі, цивільної авіації (Boeing проти Airbus) або окремих продуктів харчування (генетично модифіковане м'ясо чи банани). Такі конфлікти зазвичай не висвітлюються публічно та дуже рідко виносяться на розгляд СОТ. Це пояснюється тим, що економіки обох

блоків є відкритими та лібералізованими, а їхні комерційні інтереси збігаються (або принаймні сумісні) [14].

Отож, торговельно-економічні відносини між Європейським Союзом та Сполученими Штатами Америки протягом багатьох десятиліть пройшли значний шлях розвитку, еволюціонуючи від повоєнної співпраці до тісного партнерства, яке існує сьогодні. Ці відносини ґрунтуються на спільних цінностях, економічній взаємозалежності та прагненні до глобального впливу.

1.3 Теоретичні моделі та підходи розвитку європейсько-американських відносин

Відносини між США та ЄС досліджуються не лише в самих Штатах, але й в усьому світі. Навіть питання безпеки, які традиційно вирішуються в рамках НАТО, неможливо розглядати без урахування позиції ЄС. Це стосується й економічних проблем Заходу, поширення цінностей Заходу на планеті, ролі трансатлантичних відносин у внутрішній політиці тощо.

Американські правоконсерватори розглядають проблеми відносин США та ЄС крізь призму класичного реалізму, з елементами однополярного реалізму. Це означає, що вони підозрюють ЄС як виразника єдиної Європи, яка може стати потенційним конкурентом США. Праві консерватори використовують негативну риторику щодо ЄС, вважаючи його занадто сильним, що може створювати проблеми у відносинах США з окремими європейськими країнами.

Деякі з них також підкреслюють слабкі сторони ЄС, його внутрішні вади, які, на їхню думку, свідчать про невдачу "великого європейського проекту". Крім того, політику Євросоюзу дехто з правих консерваторів вважає недемократичною, такою, що не відповідає принципам класичного ліберального ринку, який, як відомо, є основою для США.

Типовим прикладом алармізму щодо "сильного" ЄС можуть бути погляди Дж. Рабкіна, директора Центру досліджень ЄС при Гарвардському

університеті. Він вважає ЄС "серйозним викликом американським політичним цілям та ідеалам". Рабкін також критикує "соціалізовану" та "недемократичну" політику ЄС.

Праві консерватори бачать загрози з боку ЄС у двох площинах:

- Сильні наднаціональні інститути заважають розвиткові спільної економіки.
- Численні неурядові організації (НУО) не сприяють приватному сектору.

На думку Рабіна, це є "систематичною програмою ерозії та реконфігурації національного суверенітету". ЄС пропонує альтернативну до американської модель, а США не хочуть жити у світі, "де національний суверенітет набуває все меншого значення".

Гарвардський професор вважає, що під загрозою опиняється сама американська незалежність та свобода дій на світовій арені. США повинні активно захищати класичні принципи суверенітету у міжнародних відносинах та "laissez-faire" в економіці. Тому США (разом з Великою Британією та, можливо, з усією Британською Співдружністю) мають рішуче виступити проти глобального поширення мультилатералізму [15].

Ультраконсерватори в США та Великій Британії критикують ЄС за його мультилатералізм. Вони вважають, що ЄС - це "наддержава" з недемократичним управлінням, де населення не обирає керівництво Єврокомісії, а Європарламент занадто слабкий. Ця критика частково зумовлена традиційною двопартійною боротьбою в США та недовірою до європейських соціал-демократичних партій, які домінують в ЄС. Ультраконсерватори пропонують створити англосаксонський (американо-британський) політичний консорціум на основі лібертаріанських принципів. Помірковані консерватори, навпаки, сповідують мультилатералізм і використовують традиційну реалістську методологію. Їхні думки мають центристський характер, і їхні поради використовувала адміністрація Б. Клінтона. Д. Уїлкінсон з Каліфорнійського університету вважає, що ЄС добре

підготовлений до експансії на схід субконтиненту, але Європа складається з великих держав з багатою історією, які "поважають себе". "Superpower Europe" - це мета, яка потребує часу. ЄС має розвиватися як військово-політична організація з власними військовими силами (на базі національних) та узгодженим довгостроковим планом. Цей процес буде складним і потребуватиме багато часу, але помірковані консерватори вважають, що це єдиний спосіб для Європи стати справжньою «наддержавою» [16].

Реалізм, в більшості, фокусується на розподілі влади, балансі сил та геополітичних інтересах. Цей підхід визнає, що держави можуть використовувати економічні інструменти для захисту своїх національних інтересів, іноді призводячи до конкуренції та конфліктів. Реалістичний підхід підкреслює важливість врахування цих факторів при розробці політики для управління економічними відносинами між ЄС та США.

Лібералізм відіграє важливу роль у розумінні та розвитку динамічних відносин між Європейським Союзом (ЄС) та Сполученими Штатами Америки (США). Цей теоретичний підхід ґрунтується на чотирьох ключових принципах.

Цей напрямок підкреслює важливість взаємозалежності, спільних цінностей, міжнародних інституцій та норм для стимулювання співпраці та процвітання. Цей підхід пропонує поглиблення співпраці в рамках СОТ, усунення торговельних бар'єрів, сприяння інвестиціям, розвиток цифрової співпраці, боротьбу з економічною нерівністю та підтримку сталого розвитку.

Взаємозалежність, де зростаюча економічна пов'язаність між державами, обумовлена торгівлею та інвестиціями, робить конфлікти менш ймовірними та стимулює співпрацю. У ЄС та США є спільні цінності, а саме: демократія, права людини та вільна торгівля – це спільні знаменники, які об'єднують ЄС та США, роблячи їх природними партнерами. Міжнародні інституції, як Світова організація торгівлі (СОТ) та НАТО, відіграють важливу роль у сприянні співпраці та врегулюванні конфліктів. Міжнародні норми

забороняють агресію та захищають права людини, роблять світ більш мирним та справедливим.

З точки зору лібералізму, відносини між ЄС та США характеризуються високим рівнем співпраці та взаємозалежності. Економічна співпраця полягає у тому, що ЄС та США є найбільшими торговими партнерами один одного, щорічно генеруючи мільярди доларів торгівлі. Політична співпраця включає спільну роботу з питань безпеки, тероризму, зміни клімату та ядерного розповсюдження свідчить про тісну координацію дій. Культурний обмін враховує спільну історію, цінності та постійний обмін людьми, ідеями та культурою роблять зв'язки між ЄС та США міцними та стійкими.

Незважаючи на значний вплив, лібералізм не позбавлений критики. Деякі критики вважають його занадто оптимістичним щодо природи міжнародних відносин, не беручи до уваги роль влади та конфліктів. Інші стверджують, що він сприяє гегемонії США, нехтуючи інтересами інших країн. Незважаючи на критику, лібералізм залишається цінною теоретичною моделлю для аналізу та розвитку відносин ЄС та США. Він пропонує чітку рамку для розуміння динаміки співпраці, ґрунтованої на спільних цінностях, економічній взаємозалежності та міжнародних інституціях [17].

Загалом, економічні відносини між партнерами є одними з найважливіших та найскладніших у світі. Їх аналіз та розвиток ґрунтуються на розумінні різноманітних теоретичних моделей та підходів, кожен з яких пропонує цінні інструменти для дослідження динаміки співпраці, конкуренції та взаємозалежності між цими двома ключовими акторами на світовій арені.

Висновки до розділу 1

Торгово-економічні відносини між Європейським Союзом та Сполученими Штатами Америки є одними з найважливіших у світі. Вони ґрунтуються на спільних цінностях, таких як демократія, верховенство права та вільна торгівля.

Існує багато різних теоретичних підходів до вивчення цих відносин. Класичний реалізм та його модифікації фокусуються на силі та інтересах держав. Ліберальний інституціоналізм підкреслює важливість інституцій співпраці, таких як НАТО та Світова торговельна організація. Ліберальний глобалізм розглядає трансатлантичні відносини в контексті глобалізації та поширення демократії.

Торгово-економічні відносини між ЄС та США є складними та багатограними. Вони ґрунтуються на спільних цінностях та інтересах, але також існує низка розбіжностей. Розуміння різних теоретичних підходів до вивчення цих відносин є важливим для того, щоб розробити ефективні політики, які сприятимуть процвітанню та стабільності як в ЄС, так і в США.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ ЄС ТА США

2.1 Огляд сучасного стану торговельно-економічних відносин

Сполучені Штати та 27 держав-членів Європейського Союзу підтримують тісні та інтегровані торговельно-економічні відносини. У 2021 році, незважаючи на пандемію COVID-19, Brexit та зростання економічної могутності Китаю, США та ЄС стали ключовими торговельними та інвестиційними партнерами. Їхні економічні зв'язки мають значний вплив на світову економіку, адже Сполучені Штати та ЄС разом складають 43,6 % світового ВВП за 2023 рік [18].

Зважаючи на масштаби та важливість торговельних та інвестиційних зв'язків між США та ЄС, зусилля щодо їх зміцнення та розширення, а також усунення існуючих та потенційних бар'єрів для торгівлі та інвестицій, протягом багатьох років були ключовим елементом торговельної політики США.

За останні десятиліття США та ЄС активно співпрацювали над цими питаннями в рамках різноманітних двосторонніх діалогів та переговорів. Одним з найвідоміших прикладів була ініціатива Трансатлантичного партнерства в торгівлі та інвестиціях (Т-ТІР), яка прагнула до створення всебічної зони вільної торгівлі (ЗВТ) між двома регіонами. Т-ТІР, хоча й не досяг остаточного успіху, свідчить про прагнення обох сторін до поглиблення економічних зв'язків [19].

Загальний обсяг торгівлі товарами та послугами між США та ЄС щорічно зростав у середньому приблизно на 5%. з 2010 по 2020 рр. Протягом цього часу Великобританія, яка тоді була членом ЄС, становила приблизно одну п'яту від загальної торгівлі товарами та послугами між США та ЄС. У 2020 р. загальний обсяг торгівлі товарами США та ЄС і послуги скоротилися приблизно на 30%. Це падіння відображало глобальну торгівлю та економічні

тенденції, пов'язані з пандемією COVID-19, а також вихід Великобританії з ЄС і митний союз після завершення перехідного періоду після Brexit, зокрема інші фактори. У 2021 році загальний обсяг торгівлі США та ЄС зріс на 17%, що відображає деяку глобальну економіку відновлення. У 2021 році блок ЄС залишався найбільшим торговим партнером Сполучених Штатів, хоча торгівля США з Канадою та Мексикою разом була на 36% більшою (рисунок 1.1).

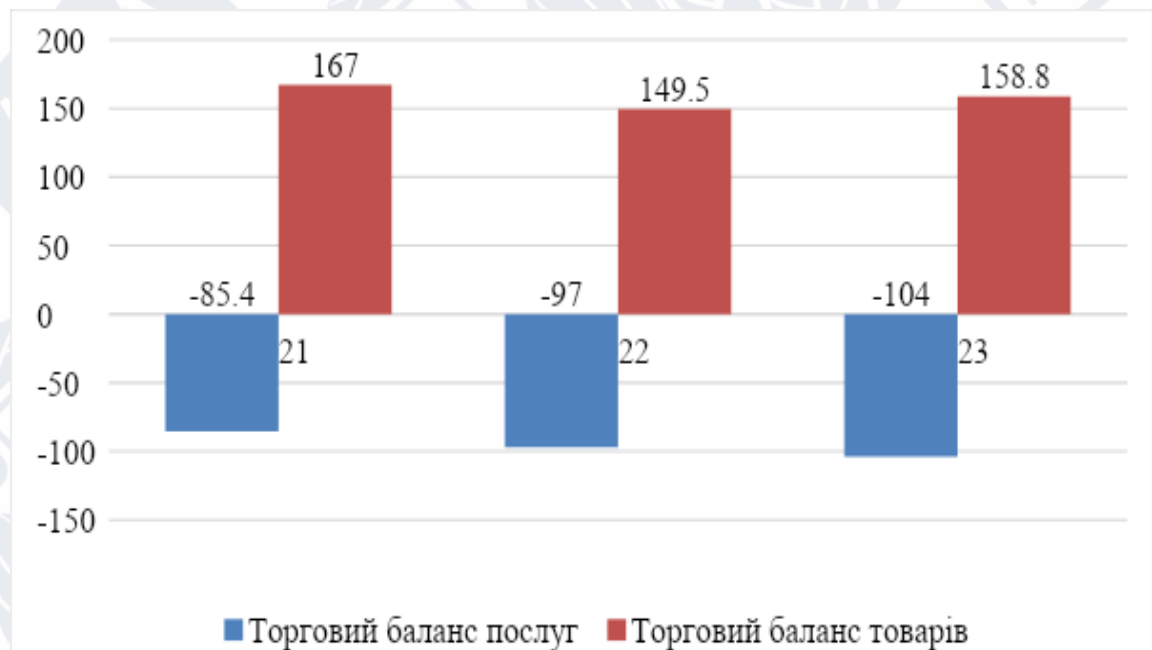

Рисунок 1.1 – Торговельний баланс товарів і послуг між США і ЄС
2021-2023 рр., млрд дол. США

Джерело: укладено автором на основі [20]

Близько 9,4 мільйона людей зайняті безпосередньо в сфері торгівлі між ЄС та США. Ця цифра зростає до 16 мільйонів, якщо врахувати опосередкований вплив, який генерують інвестиції та супутні галузі. У 2023 році експорт США до ЄС склав 368,76 млрд доларів США. Це збільшення порівняно з попереднім роком, коли експорт США до ЄС склав близько 350,79 мільярда доларів США, а імпорт США з ЄС становив приблизно 576,98 мільярда доларів США [20].

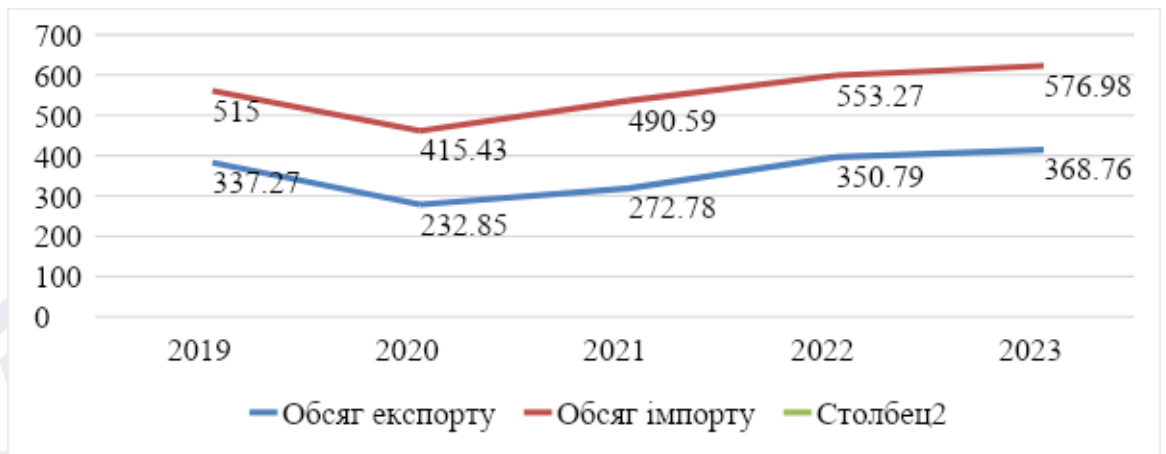

Рисунок 1.2 – Обсяг експорту та імпорту товарів між США та ЄС 2019-2023 рр.

Джерело: укладено автором на основі [21]

Позицію Сполучених Штатів серед найбільших торговельних партнерів ЄС у 2023 році можна побачити на рисунках 1.3 та 1.4. У 2023 році Сполучені Штати були найбільшим партнером з експорту товарів до ЄС (19,7 %). Далі йдуть Велика Британія (13,1%), Китай (8,8%), Швейцарія (7,4%) і Туреччина (4,4%). Він був другим за величиною партнером з імпорту товарів до ЄС (13,7 %), перед ним йшов Китай (20,5 %), а потім Велика Британія (7,2 %), Швейцарія (5,5 %) і Норвегія (4,7 %).

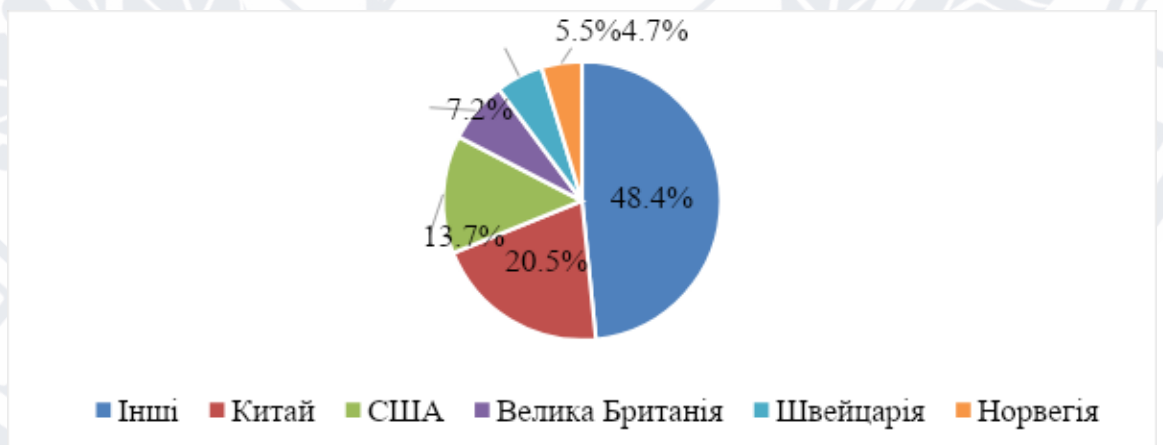

Рисунок 1.3 – Місце США серед головних імпортерів ЄС у 2023 році

Джерело: укладено автором на основі [22]

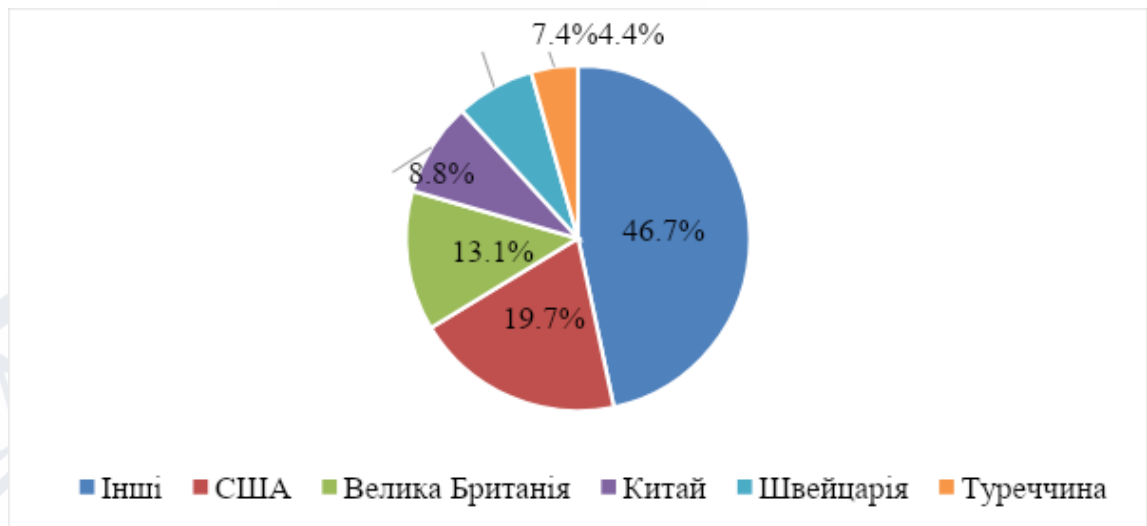

Рисунок 1.4 – Місце США серед головних експортерів ЄС у 2023 році

Джерело: укладено автором на основі [22]

Розподіл торгівлі ЄС зі Сполученими Штатами за групами SITC показано на рисунку 1.5. Основними категоріями торгівлі були продукти харчування та напої, сировина та енергія, машини та транспортні засоби та інші промислові товари. У 2023 році експорт промислових товарів з ЄС (89 %) мав вищу частку, ніж сировинних товарів (9 %). Найбільш експортованими промисловими товарами були машини та транспортні засоби (41 %), за ними йшли хімікати (27 %) та інші промислові товари (21 %). У 2023 році імпорт промислових товарів у ЄС (68%) також мав вищу частку, ніж імпорт сировинних товарів (30%). Найбільш імпортованими промисловими товарами були машини та транспортні засоби (31 %), за ними йшли хімікати (25 %) та інші промислові товари (14 %) [23].

У 2023 році ЄС мав позитивне сальдо торгівлі машинами та транспортними засобами (102 мільярди євро), хімікатами (58 мільярдів євро), іншими промисловими товарами (55 мільярдів євро) та їжа та напої (16 млрд євро). ЄС мав дефіцит торгівлі енергією (70 мільярдів євро), сировиною (6 мільярдів євро) та іншими товарами (2 мільярди євро). Загальний баланс із США після стабільного зростання з 2013 по 2021 рік скоротився у 2022 році через високий дефіцит енергоносіїв.

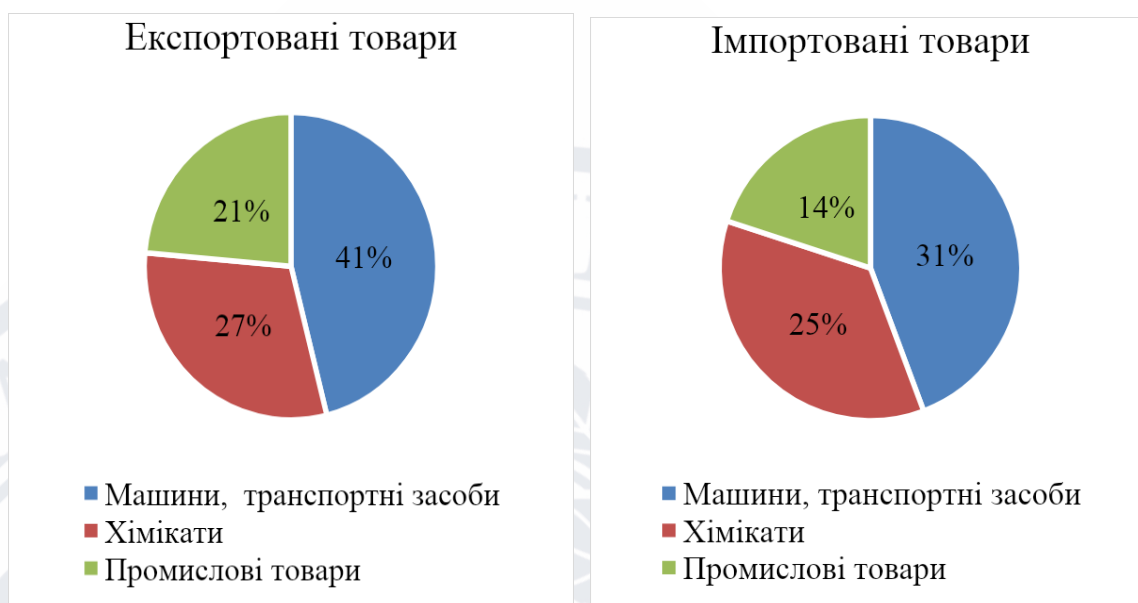

Рисунок 1.5 – Товарна складова експортних та імпортних товарів між ЄС та США у 2023 році

Джерело: укладено автором на основі [23]

Незважаючи на стагнацію в Німеччині та Франції, євროзона зуміла уникнути рецесії в 2023 році, але зростання було незначним. Економіка регіону не продемонструвала жодних змін у четвертому кварталі 2023 року порівняно з попереднім, а річне зростання склало лише 0,1%. Це означає, що технічної рецесії, яка визначається як два послідовних квартали негативного зростання, не сталося. Зсереди 2022 року євросона не демонструє значного економічного розвитку. Найбільші економіки регіону, Німеччина та Франція, показали слабкі результати: ВВП Німеччини скоротився на 0,3% в останньому кварталі, а економіка Франції не зросла взагалі. Цю слабкість частково компенсували кращі, ніж очікувалося, показники Іспанії та Італії. Різниця між -0,1% зростання і нульовим зростанням не має суттєвого впливу на рівень життя або політичні дії (рисунок 1.5).

Ці дані свідчать про те, що європейська економіка залишається крихкою, стикаючись з викликами війни в Україні, інфляції та слабкості експортних ринків. Незважаючи на те, що рецесія була уникнута, перспективи зростання на 2024 рік залишаються невизначеними [24].

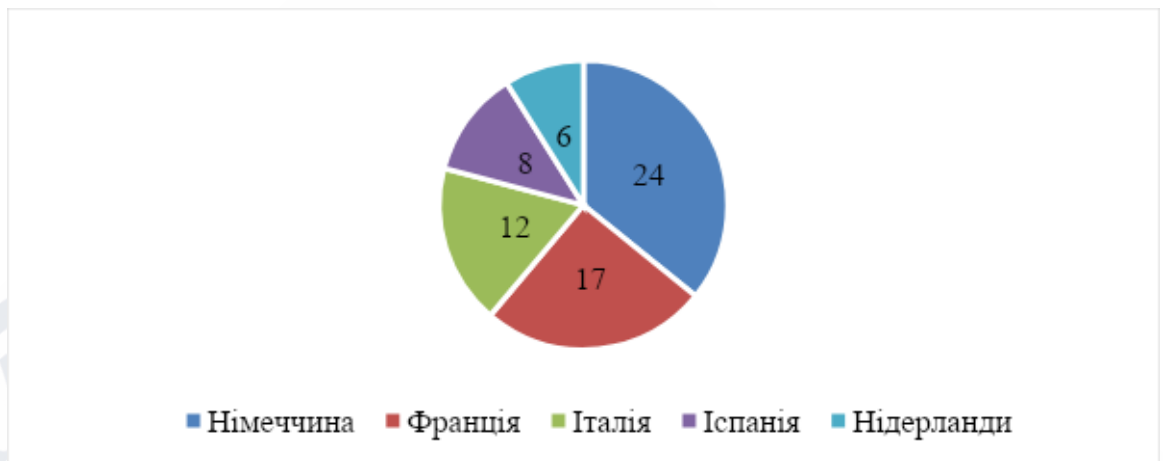

Рисунок 1.6 – Топ-5 економік ЄС за рівнем ВВП у відсотках за 2023 р.

Джерело: укладено автором на основі [24]

Сполучені Штати володіють потужною, різноманітною та орієнтованою на приватний сектор економікою, яка є найбільшою у світі за номінальним ВВП. Її характеризують високий рівень продуктивності, інновацій та конкурентоспроможності. Додаткові переваги включають гнучкий ринок праці, відносно стабільну демографію порівняно з іншими розвиненими країнами та використання долара США як світової резервної валюти.

За останнє десятиліття до 2022 року економіка США демонструвала стійке зростання, з щорічним збільшенням реального ВВП на 2,1%, що значно перевищує середній показник G7 (1,7%). ВВП на душу населення становить 77 187 доларів США порівняно з середньосвітовим показником у 10 589 доларів США. Середнє зростання реального ВВП на 2,3% за останнє десятиліття. (рисунок 1.7) [25].

Однак, поруч з суттєвими перевагами, існують й виклики. Найбільш гострими з них є нерівність у доходах, яка є найвищою серед розвинених країн, глибока політична та соціальна поляризація, а також слабка фінансова позиція.

Економічні зв'язки між Європейським Союзом та Сполученими Штатами Америки залишаються стійкими, незважаючи на виклики пандемії COVID-19. Торгівля та інвестиції між двома регіонами генерують мільйони робочих місць, як безпосередньо, так і опосередковано.

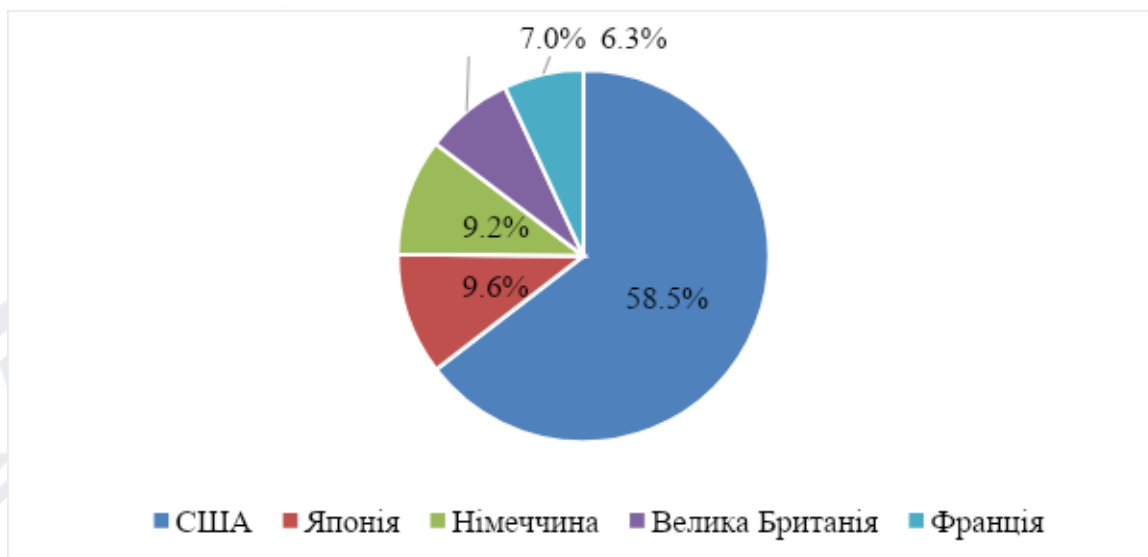

Рисунок 1.7 – Частка ВВП лідерів Євросоюзу та США за 2022 рік

Джерело: укладено автором на основі [25]

Обсяги інвестицій свідчать про глибину економічних зв'язків. Сполучені Штати мають в чотири рази більше інвестицій в ЄС, ніж в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. З іншого боку, інвестиції ЄС в США вдесятеро перевищують обсяг інвестицій в Індію та Китай разом узяті (рисунок 1.8)

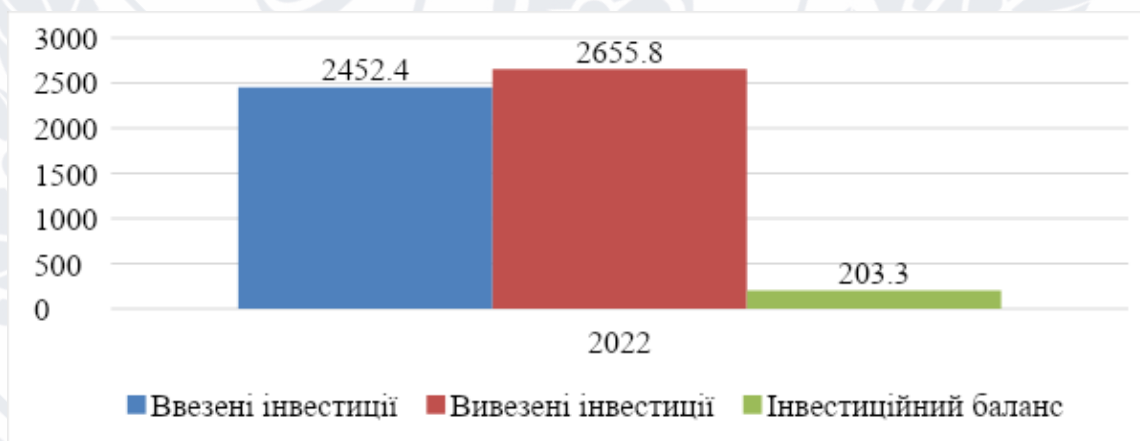

Рисунок 1.8 – Інвестиційні відносини між ЄС та США у 2023 році

(млрд дол. США)

Джерело: укладено автором на основі [26]

Прямі іноземні інвестиції відіграють ключову роль в загальному обсязі інвестицій. ЄС та США є лідерами за цим показником. У 2020 році ЄС мав 2,1

трильйона євро зовнішніх та 2,3 трильйона євро внутрішніх запасів прямих іноземних інвестицій. [26]

Трансатлантичні відносини мають вирішальне значення для світової економіки та торговельних потоків. Для більшості країн ЄС або США є найбільшим торговим та інвестиційним партнером. Міцні торговельні та інвестиційні зв'язки між ЄС та США підкреслюють взаємозалежність двох регіонів та їх спільний інтерес у підтримці відкритої та динамічної глобальної економіки.

2.2 Аналіз угод та договорів між ЄС та США

Тісні зв'язки між Європейським Союзом та Сполученими Штатами Америки роблять їх стосунки "ядром" сучасної світової політики. Різні теорії міжнародних відносин по-різному пояснюють динаміку цих відносин.

З точки зору ліберального підходу, Трансатлантична угода про вільну торгівлю та інвестиції (ТТІП) може стати потужним інструментом для стимулювання світової економіки, яка досі відчуває наслідки глобальної кризи 2008 року. Не дивно, що предметні переговори щодо ТТІП розпочалися майже за рік до кризи. Ця угода має на меті сприяти розвитку постіндустріальної економіки в євроатлантичному регіоні.

Трансатлантичне економічне партнерство (ТЕП) – це не просто угода, а динамічний союз, що є ключовим двигуном глобального економічного зростання, торгівлі та процвітання. Це партнерство об'єднує дві найбільші, найінтегрованіші та найдовші регіональні економіки світу,

Ідея створення зони вільної торгівлі (ЗВТ) між Європейським Союзом та Сполученими Штатами Америки виникла не раптово. Її коріння сягає 1995 року, коли представники ділових кіл з обох боків Атлантики створили Трансатлантичний бізнес-діалог, з метою покращення бізнес-середовища та спрощення ведення торгівлі.

Переговори про Угоду про трансатлантичне партнерство з торгівлі та інвестицій (ТТПІ) розпочалися в липні 2013 року. За цей час відбулося вже 10 раундів переговорів, що свідчить про швидкий темп для такої важливої угоди.

Переговорний процес є досить непрозорим. Більшість документів тримаються в секреті. У липні 2015 року Європейський Парламент прийняв резолюцію на підтримку Угоди, яка показує позитивне ставлення європейських політиків до ЗВТ. Їхнє остаточне рішення буде залежати від ратифікації Угоди після її підписання. Основою Угоди стануть спільні цінності сторін, зокрема, повага до прав людини та міжнародної безпеки. Угода передбачає:

- Взаємну лібералізацію торгівлі товарами та послугами.
- Зближення регулювання, пов'язаного з торгівлею.
- Поглиблення співпраці в різних сферах суспільно-економічного життя.

Майбутня Угода про ЗВТ між ЄС та США має бути амбітною, всеосяжною, збалансованою та відповідати правилам Світової організації торгівлі (СОТ). Важливо зазначити, що переговори про ТТПІ наразі призупинені. Проте, ідея створення ЗВТ між ЄС та США залишається актуальною, адже вона може мати значний позитивний вплив на економіку обох регіонів та світову торгівлю загалом. [27]

Угода між Європейським Співтовариством та Сполученими Штатами Америки про митне співробітництво та взаємну допомогу в митних справах (СМАА) передбачає можливість його розширення з метою підвищення рівня митного співробітництва та його доповнення за допомогою угод щодо окремих секторів або питань.

Угода про розширення митного співробітництва зосереджується на питаннях безпеки контейнерів. Її мета – поширити Ініціативу безпеки контейнерів (ІБК) на всі порти Співтовариства, які відповідають необхідним вимогам. ІБК – це спільна програма, спрямована на ідентифікацію та запобігання перевезенню небезпечних вантажів морським транспортом.

Угода передбачає:

- Швидке та успішне впровадження ІБК у всіх відповідних портах Співтовариства.
- Розробку стандартів для методів управління ризиками, пов'язаними з безпекою контейнерів.
- Визначення інформації, необхідної для ідентифікації вантажів з високим ризиком, які імпортуються до Сторін.
- Створення програм галузевого партнерства для співпраці між митними органами, перевізниками та іншими зацікавленими сторонами. [28]

Європейський Союз уклав угоди про взаємне визнання (MRA) з органами влади третіх країн щодо оцінки відповідності регульованих продуктів. Ці угоди містять галузеві додатки щодо взаємного визнання перевірок належної виробничої практики (GMP) та сертифікації серій лікарських засобів для людей і ветеринарних препаратів.

MRA дозволяють органам влади ЄС та їхнім партнерам:

- Покладатися на систему перевірки GMP один одного;
- Обмінюватися інформацією про перевірки та дефекти якості;
- Відмовитися від випробувань серій продукції при імпорті на їх територію.

MRA - це торговельні угоди, спрямовані на полегшення доступу до ринку та заохочення більшої міжнародної гармонізації стандартів відповідності, одночасно захищаючи безпеку споживачів.

Ці угоди приносять користь регуляторним органам, адже вони:

- Зменшують дублювання інспекцій на територіях один одного, дозволяючи більше зосередитися на об'єктах з вищим ризиком;
- Розширюють охоплення інспекцій глобального ланцюга поставок.
- Сприяють торгівлі фармацевтичними препаратами;
- Зменшують витрати для виробників, скорочуючи кількість перевірок на підприємствах;
- Відмовляються від повторного тестування продукції при імпорті.

Угода зі США набула чинності 1 листопада 2017 року для лікарських засобів для людини та 30 травня 2023 року для ветеринарних продуктів. З 11 липня 2019 року вона повністю функціонує для лікарських засобів для людей після перехідного етапу. Очікується, що Управління з контролю за якістю харчових продуктів і медикаментів США (US FDA) завершить свою оцінку спроможності всіх національних компетентних органів, відповідальних за ветеринарні продукти в країнах-членах ЄС, до середини 2024 року.

Європейське банківське управління (EBA) уклало рамкову угоду про співпрацю з низкою фінансових регуляторів США. Ця угода закладає фундамент для подальших домовленостей щодо співпраці у сфері управління та врегулювання банківської кризи.

Угода охоплює співпрацю між органами нагляду з ЄС та органами санації США, а також агенціями США, що беруть участь у цій сфері. До таких агентств належать Рада керуючих Федеральної резервної системи, Федеральна корпорація страхування депозитів (FDIC), Управління контролера валюти (OCC), Комісія з цінних паперів і бірж (SEC) та Департамент фінансових послуг штату Нью-Йорк.

З боку ЄС повноваження на укладення подібних угод надає Директива про відновлення та врегулювання банків (BRRD). Ці угоди стосуються питань, пов'язаних з врегулюванням банківської кризи, включаючи раннє втручання, планування врегулювання, оцінку розв'язності та прийняття рішень.

Ця рамкова угода про співпрацю має на меті полегшити планування врегулювання та співпрацю для транскордонних банківських установ. [29]

Отже, співпраця між Європейським Союзом та Сполученими Штатами Америки у сфері угод та договорів є багатогранною та охоплює широкий спектр питань, що суттєво впливають на світову торгівлю, інвестиції, фінанси, безпеку та інші сфери. Існує низка угод та договорів, які регулюють ці аспекти, що сприяють співпраці, полегшують транскордонну торгівлю та інвестиції, а також посилюють безпеку. Деякі з цих угод та договорів стикаються з критикою, що стосується їхнього впливу на такі сфери, як сільське

господарство, захист прав інтелектуальної власності, трудові стандарти, державні закупівлі, права людини та повноваження правоохоронних органів.

2.3 Аналіз взаємовигідних аспектів та проблем в торговельних відносинах між ЄС та США

Центр досліджень економічної політики оприлюднив поглиблене дослідження європейсько-американської співпраці у сфері торгівлі та інвестицій. Воно підкреслює величезні переваги, які можна отримати від лібералізації торгівлі між ЄС і США не лише для двох торговельних блоків, а й для світової економіки. Дослідження було проведено на замовлення Генерального директорату з торгівлі Європейської комісії.

Угода про Трансатлантичне торговельне та інвестиційне партнерство (ТТІП) обіцяє значні економічні переваги як для ЄС, так і для США. Очікується, що після повного впровадження угоди щорічний приріст ЄС складе 119 мільярдів євро, а США – 95 мільярдів євро. Це еквівалентно тому, що кожна сім'я з чотирьох осіб в ЄС отримає додатково 545 євро на рік.

Важливо зазначити, що ці вигоди не будуть досягнуті за рахунок інших країн. Насправді, лібералізація торгівлі між ЄС та США матиме позитивний вплив на світову економіку загалом, стимулюючи зростання ВВП в інших країнах на майже 100 мільярдів євро.

Співпраця ЄС та США у сфері вдосконалення правил торгівлі та гармонізації нормативних актів також матиме користь для інших країн-партнерів. Це пов'язано з тим, що значний економічний вплив ЄС та США спонукатиме інші країни переймати нові трансатлантичні стандарти. Це, в свою чергу, сприятиме розподілу прибутків по всій світовій економіці, яка стає дедалі більш взаємозалежною, особливо з огляду на складність сучасних глобальних ланцюжків створення вартості.

Зростання доходів очікується завдяки збільшенню торгівлі. Експорт ЄС до США має зрости на 28%, що еквівалентно 187 мільярдам євро додаткового

експорту товарів та послуг. Торгівля ЄС та США з рештою світу також зросте на понад 33 мільярди євро до кінця 2024 року. В цілому, очікується, що загальний експорт ЄС зросте на 6%, а США – на 8%. Це призведе до додаткових 220 мільярдів євро та 240 мільярдів євро експортних доходів для виробників ЄС та США відповідно.

Угода про ТТІП призведе до зростання експорту ЄС майже в усіх секторах. Найбільше зростання очікується у таких сферах: металопродукція: +12%, оброблені харчові продукти: +9%, хімікати: +9%, інші промислові товари: +6%, інше транспортне обладнання: +6%.

Найбільш вражаюче зростання очікується в автомобільному секторі. Експорт ЄС до решти світу в цій галузі має збільшитися на 42%, а імпорт – на 43%. Двостороння торгівля автомобілями також значно зросте: експорт з ЄС до США має збільшитися на 149%. Це пов'язано з тісною інтеграцією ланцюжків постачання та виробництва автозапчастин та компонентів в обох регіонах. Зростання торгівлі також супроводжуватиметься розширенням виробництва авто в ЄС (+1,5%). [30]

Збільшення експорту та обсягів виробництва (різною мірою) майже в усіх секторах відображає значні зусилля з лібералізації торгівлі, передбачені угодою. Не дивно, що найбільше виграє автомобільний сектор, який раніше був обтяжений високими тарифами та нетарифними бар'єрами, такими як різні стандарти безпеки.

Війна в Україні спричинила значні зміни в геополітичному ландшафті, роблячи спільні зусилля ЄС та США щодо протистояння російській агресії ще більш критичними. Спільні санкції, допомога Україні та співпраця у сфері оборони та безпеки (навчання, розвідка) є ключовими для зупинення агресії, захисту європейської безпеки та стримування росії.

Зменшення залежності від російських енергоносіїв шляхом диверсифікації джерел та підвищення енергоефективності, а також збільшення експорту американського LNG до Європи, має вирішальне значення для енергетичної безпеки обох регіонів. Спільні зусилля з відновлення економіки

України та підтримки її інтеграції з ЄС принесуть довгострокові переваги обом регіонам, стимулюючи економічне зростання та створюючи нові робочі місця.

Співпраця для зміцнення спільних цінностей демократії, прав людини та верховенства права в усьому світі та протистояння авторитарним режимам. Спільні зусилля з скорочення викидів парникових газів та розвитку чистої енергії мають вирішальне значення для запобігання найгіршим наслідкам зміни клімату. Крім того, співпраця може бути корисною в таких сферах, як наука, технології, освіта та культура.

Європейський бізнес все більше зазнає впливу посилення обмежень національної безпеки США. ЄС визнає наявність проблем з безпекою вирішено щодо торгівлі та інвестицій, особливо після 11 вересня, але вже давно висловив занепокоєння з приводу надмірного використання, яке можна витлумачити як приховану форму протекціонізму. [31]

Велику роль у відносинах між ЄС та США відграє торговельна війна. Яка спричиняє низку викликів, зокрема тарифи на сталь, алюміній, сільське господарство та літаки.

США запровадили 25% мито на імпорт сталі та алюмінію з ЄС у 2018 році, посиляючись на національну безпеку. ЄС у відповідь запровадив мита на ряд американських товарів, включаючи мотоцикли, бурбон та джинси. Ці тарифи негативно вплинули на трансатлантичну торгівлю, призвели до зростання цін для споживачів та підприємств і зашкодили виробничим ланцюжкам. Переговори щодо вирішення цієї суперечки тривають, але поки що не досягнуто значного прогресу.

ЄС та США мають довгу історію торговельних суперечок щодо сільського господарства. Розбіжності стосуються таких питань, як субсидії фермерам, стандарти харчових продуктів та захист географічних зазначень. Суперечки призвели до запровадження тарифів з обох сторін, що шкодить сільськогосподарським виробникам та експортерам. Переговори щодо

врегулювання цих суперечок також ведуться, але значних результатів поки що не досягнуто.

Є певні розбіжності щодо субсидій, що надаються виробникам літаків. США стверджують, що ЄС надає несправедливу перевагу Airbus, а ЄС стверджує, що США надає несправедливу перевагу Boeing. Це призвело до скарг до Світової організації торгівлі (СОТ) з обох сторін.

Сполучені Штати та ЄС мають різні стандарти щодо таких питань, як використання ГМО, залишки пестицидів, дозволені харчові добавки та системи класифікації та маркування хімічних речовин. Такі відмінності створюють бар'єри для торгівлі харчовими продуктами та ускладнюють вихід компаній на ринки один одного. Зусилля з гармонізації регулювання тривають, але це складний процес, який може потребувати багато часу.

В деяких секторах обох регіонів існують певні обмеження на іноземні інвестиції. Це може стримувати інвестиції з боку іноземних компаній, що може негативно вплинути на економічне зростання. Обмеження на іноземні інвестиції в стратегічних галузях, таких як енергетика, транспорт та телекомунікації, в сфері національної безпеки та оборони. Повільний прогрес в переговорах може призвести до того, що компанії з ЄС та США втратять можливості для інвестицій та розвитку. Це може негативно вплинути на економічне зростання та створення робочих місць в обох регіонах.

Війна в Україні та її наслідки мають значний вплив на торговельні відносини між ЄС та США. Зростання цін на енергоносії, перебої в ланцюгах постачання та санкції, введені проти Росії, негативно впливають на економіку обох регіонів. Інші геополітичні події, такі як зростання напруженості між Китаєм та США, також можуть негативно вплинути на торговельні відносини між ЄС та США. Зростання протекціонізму та націоналізму в обох регіонах може призвести до нових торгових бар'єрів та ускладнити трансатлантичну торгівлю. Геополітичні напруги можуть призвести до зниження темпів економічного зростання, зростання безробіття та посилення інфляції в обох регіонах [32].

Оцінюючи трансатлантичні економічні відносини, можна стверджувати, що, незважаючи на деякі складні торговельні питання, в основному ці відносини мають гарний і стабільний фон, щоб принести позитивні аспекти та внески для економік США та ЄС з метою підвищення їх конкурентоспроможності в міжнародній економічній системі в умовах глобальних процесів.

Висновки до розділу 2

Торгово-економічні відносини між Європейським Союзом та Сполученими Штатами Америки є одними з найважливіших у світі. Вони характеризуються значним обсягом торгівлі та інвестицій, а також тісною співпрацею в таких сферах, як енергетика, довкілля та технології. Однак ці відносини не позбавлені проблем. Між двома блоками існують розбіжності з таких питань, як сільське господарство, державні закупівлі та інтелектуальна власність. Ці розбіжності час від часу призводять до торговельних суперечок.

Незважаючи на ці проблеми, торгово-економічні відносини між ЄС та США залишаються міцними та вигідними для обох сторін. Співпраця між двома блоками відіграє важливу роль у підтримці світової економіки та сприянні глобальному процвітанню.

Війна в Україні значно вплинула на торгово-економічні відносини між ЄС та США. З одного боку, війна призвела до посилення співпраці між двома блоками. Це стосується, зокрема, питань енергетики, безпеки та оборони. З іншого боку, війна також призвела до нових проблем у торгівлі між ЄС та США.

РОЗДІЛ 3

РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ВИСНОВКИ ЩОДО ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

3.1 Оцінка потенційних можливостей для поглиблення співпраці

Відносини між США та Європейським Союзом мають вирішальний вплив на світову політику, економіку та безпеку. Їх співпраця, підживлювана спільними цінностями та інтересами, генерує потужний синергійний ефект. Однак на цьому шляху не обійтися без конкуренції за лідерство та розподіл влади у світі. Зростаюча інтеграція у сфері торгівлі, інвестицій, науки та технологій свідчить про поглиблення зв'язків між США та ЄС. Партнерство не позбавлене суперництва, адже обидві сторони прагнуть до вершин глобального впливу.

Хоча США зберігають статус світового лідера, ЄС набирає дедалі більшої ваги як центр плюралістичної демократії та ключовий гравець у світовій економіці. Єдність позицій США та ЄС з більшості питань зовнішньої політики підкреслює їх спільні цілі. Проте зростаюча міць Європи породжує й розбіжності, кидаючи виклик євроатлантичному співробітництву. На цьому етапі США прагнуть зберегти геополітичну перевагу перед Західною Європою. Майбутнє трансатлантичних відносин залежить від здатності США та ЄС знайти баланс між співпрацею та конкуренцією, адже саме від їх єдності залежить вирішення спільних проблем та побудова кращого світу. [33]

Відносини між США та Європою, глибоко вкорінені у спільній історії, культурі та цінностях, протягом століть еволюціонували від природного співробітництва до інтеграційного партнерства. Їх об'єднують демократія, права людини, ринкова економіка, а також спільні інтереси у сфері захисту прав людини, демократизації, стабільності, безпеки та розвитку економіки та суспільства.

Сьогодні трансатлантичне партнерство США та ЄС охоплює енергетику, безпеку, вирішення глобальних проблем, таких як зміна клімату

та боротьба з тероризмом. Ці відносини, ґрунтуючись на концепціях європеїзму та атлантизму, характеризуються спільними історичними та культурними коренями, спільними цінностями, високим рівнем економічних та торговельних зв'язків, а також співпрацею в галузі безпеки. Однак, динамічний характер трансатлантичних відносин не виключає наявності викликів.

Європейський Союз прагне до самостійності та політичної суб'єктності, прагнучи до розбудови системи трансатлантичних відносин, де він відіграватиме рівноправну роль. Зростання економічного потенціалу ЄС та зміна статусів у бік рівноправності роблять переосмислення трансатлантичних відносин неминучим.

Пошук балансу між співпрацею та автономією, збереження єдності перед спільними викликами – ось ключові завдання, які стоять перед США та ЄС [34].

Російська агресія проти України стала для Європейського Союзу вододілом, змусивши переосмислити загрози та прискорити пошук нового місця у світовій політиці. Війна завдала ЄС значних економічних втрат, оголивши небезпеку залежності від російських енергоносіїв і стимулювавши пошук альтернативних постачальників. На тлі цих викликів зросла роль США, чия економіка менше постраждала, а роль гаранта безпеки Європи стала ще більш очевидною. В середині ЄС активізувалася Європейська Комісія, взявши на себе координацію відповіді на агресію. Незважаючи на економічні втрати, криза відкрила й нові можливості.

ЄС випередив США щодо технологічних інвестицій для боротьби зі зміною клімату. Сполучені Штати працюють над розбудовою промислової бази, орієнтованої на екологічно чисті технології, однак це не означає, що вони мають забезпечувати всі потреби. Власне, з цього виникає потреба у співпраці з іншими країнами Європейського Союзу.

Необхідно діяти проти викривлень, спричинених значною мірою неринковою політикою таких країн, як Китай. Ось чому ЄС розпочав

антисубсидійне розслідування проти Китаю через імпорту електромобілів. Робота США та ЄС із створення стійкості ланцюжка поставок багато часу, враховуючи контроль Китаю над 90 % найважливіших корисних копалин.

Важливим питанням на порядку денному є взаємодія США та ЄС у питаннях ланцюга поставок за межами двостороннього партнерства. Багато ланцюгів постачання знаходяться за межами країн ЄС та США, тому є потреба у співпраці з партнерами по всьому світу, щоб відновити ці ланцюги постачання.

Сполучені Штати та ЄС ще не досягли домовленостей щодо критично важливих мінералів, сталеливарного та алюмінієвого секторів, а також державні субсидії на зелені технології не мають затьмарювати сфери угоди з цих питань. Щодо сталі є багато згоди щодо викликів, які кидає неринкова надлишкова потужність. Зростає розуміння того, чому потрібно підтримати декарбонізацію сталеливарного та алюмінієвого секторів. Позбавляючи росію низки технологічних і промислових товарів припиняються можливості росії як на полі бою, так і за його межами.

Сполучені Штати та ЄС працюють над більш тісним узгодженням своїх санкцій щодо росії, зокрема щодо тарифних кодів, спрямованих на те, щоб зашкодити здатності росії вести війну проти України. [35]

3.2 Визначення ключових факторів успішної співпраці та подальшого розвитку

У часи геополітичних криз трансатлантична єдність між Європейським Союзом та Сполученими Штатами важливіша, ніж будь-коли. Світ зіштовхується з безліччю проблем і ЄС та США мають взяти на себе зобов'язання зміцнювати партнерство, яке ґрунтується на лідерстві, відповідальності та багатосторонності. Це є вкрай важливим для подолання глобальних викликів, які загрожують нашим спільним цінностям, безпеці та економічному добробуту.

Співпраця у сфері цифрових та технологічних інновацій має особливе значення для отримання відчутних переваг. Згідно з червневим звітом EIT Digital про трансатлантичні відносини, посилення нормативно-правового регулювання та комплексні дослідження та розробки є надзвичайно важливими, особливо в таких стратегічних секторах, як напівпровідники, фармацевтика, акумулятори та рідкоземельні елементи. Ці сектори мають життєво важливе значення через вразливість ланцюгів поставок на тлі зростання геополітичної напруженості, зокрема через посилення Китаю та наслідки агресії Росії в Україні [36].

Зміна динаміки світової торгівлі, яка свідчить про те, що США імпортували більше з Європи, ніж з Китаю у 2022 році, підкреслює важливість трансатлантичних економічних відносин у світовому економічному порядку. Це свідчить про силу та потенціал партнерства, яке тісно пов'язане з цінностями рівноправного економічного зростання та співпраці.

5 квітня 2024 року ЄС і Сполучені Штати провели шосте засідання Ради з торгівлі та технологій (ТТС) у Льовені, Бельгія. Зустріч дозволила міністрам продовжити поточну роботу та представити нові результати ТТС після двох з половиною років співпраці. Рада з торгівлі та технологій ЄС-США (ТТС) стала ключовим інструментом для просування трансатлантичного діалогу. Вона забезпечує ефективну платформу високого рівня для координації підходів до глобальних торгових, економічних і технологічних питань, боротьби з дезінформацією та підтримки України.

Країни-партнерки мають спільні інтереси в багатьох сферах, включаючи безпеку, економіку, демократію та верховенство права. Ці спільні інтереси стимулюють тісну співпрацю між двома партнерами, яка знаходить вираз у таких ініціативах, як Рада з торгівлі та технологій ЄС-США, Європейський фонд миру та Європейська оборонна ініціатива.

Європейський Союз та Сполучені Штати Америки підтвердили свою спільну відданість принципам відповідального розвитку штучного інтелекту (ШІ), який ґрунтується на оцінці ризиків та прагненні до створення безпечних

та надійних технологій. Обидві сторони визнають значний потенціал ШІ у вирішенні глобальних проблем, таких як екстремальні погодні явища, енергетична безпека, реагування на надзвичайні ситуації та реконструкція.

Для поглиблення співпраці у цій сфері ЄС та США опублікували оглядовий документ, що визначає ключові етапи спільних зусиль, а саме:

- Розробка інструментів, методологій та контрольних показників для оцінки та вимірювання моделей ШІ.
- Створення діалогу між офісом ШІ ЄС та Інститутом безпеки США.
- Продовження реалізації Спільної дорожньої карти для надійного ШІ та управління ризиками, започаткованої у 2021 році.

Окрім цього, ЄС та США прийняли спільне бачення щодо розвитку технологій 6G, яке окреслює шлях до лідерства у цій сфері. Було підписано адміністративну угоду про співпрацю в дослідженнях 6G. Цей документ ґрунтується на перспективі 6G, представлений у травні 2023 року, та галузевій дорожній карті щодо 6G, опублікованій у грудні 2023 року.

Паралельно з розвитком трансатлантичного співробітництва ЄС також прагне до розвитку своєї стратегічної автономії. Це стосується політичних, оборонних, економічних та торгових відносин. Розвиток стратегічної автономії ЄС має на меті диверсифікувати його залежності та зміцнити його здатність діяти незалежно в глобальних справах.

Європейський Союз та Сполучені Штати Америки підкреслили пріоритетне значення сприяння сталому розвитку в рамках "зеленого" переходу. Торгова рада ЄС-США (ТТС) залишається ключовою платформою для співпраці у цій сфері. Обидві сторони визнають важливість Трансатлантичної ініціативи сталої торгівлі (TIST), яка з моменту заснування у 2022 році слугує основою для роботи ТТС у цьому напрямку.

На міністерській зустрічі ТТС було підбито підсумки роботи TIST, зокрема оцінки відповідності, спрямованої на полегшення торгівлі товарами та технологіями, які є ключовими для "зеленого" переходу. Було прийнято

рішення опублікувати Спільний каталог найкращих практик екологічних державних закупівель. Це допоможе прискорити реалізацію "зелених" проектів, що фінансуються з державного бюджету, та сприяти співпраці в ланцюгах постачання сонячної енергії.

ЄС та США також оголосили про намір полегшити трансатлантичну торгівлю та продовжити розвивати своє унікальне економічне партнерство. Для цього обидві сторони погодилися сприяти застосуванню цифрових інструментів у торгівлі. Зокрема, вони вжили заходів для спрощення цифровізації торгівлі для компаній шляхом координації та узгодження відповідних технічних стандартів для систем електронного виставлення рахунків. Це значно скоротить час та бюрократію, а також зменшить використання паперу та викиди вуглецю, пов'язані з традиційними методами виставлення рахунків.

Окрім цього, ЄС та США підтвердили важливість діалогу про стимулювання чистої енергії між ЄС і США як платформи для обміну досвідом та запобігання конкуренції з нульовою сумою, а також викривленням торгівлі та інвестицій у секторі чистої енергії.

Важливою складовою сталого розвитку є й справедливий перехід для працівників та компаній. Цю мету втілює робота Діалогу про торгівлю та працю (TALD). Ґрунтуючись на обговореннях під час семінару з соціальними партнерами, організованого на п'ятій зустрічі ТТС у січні 2024 року, TALD провів свою третю зустріч на цій міністерській зустрічі ТТС [37].

Вторгнення Росії в Україну стало серйозним викликом для трансатлантичної безпеки. ЄС та США об'єдналися, щоб надати Україні гуманітарну та військову допомогу, а також запровадити санкції проти росії. Ця співпраця підкреслює важливість трансатлантичної єдності у протистоянні агресії та захисті міжнародного права.

Для підтримки України та забезпечення власної безпеки ЄС прагне зміцнити свої оборонні можливості. Це включає збільшення інвестицій в

оборонну промисловість, розвиток нових технологій та посилення співпраці з НАТО.

НАТО залишається ключовим партнером ЄС у сфері безпеки. Співпраця між ЄС та НАТО посилюється, охоплюючи такі сфери, як стійкість, кібербезпека, оборонні дослідження та спільні військові навчання. [38]

Розвиток трансатлантичного співробітництва та стратегічної автономії ЄС є двома ключовими напрямками зовнішньої політики ЄС. Ці два напрямки не є взаємовиключними, а радше доповнюють один одного. Спільне протистояння війні росії в Україні та підтримка України підкреслюють важливість трансатлантичної єдності та співпраці з НАТО. Зміцнення оборонних можливостей ЄС є важливим кроком на шляху до розвитку стратегічної автономії та забезпечення безпеки Європи.

3.3 Шляхи покращення та зміцнення торговельно-економічних відносин між ЄС та США

Європейський Союз та Сполучені Штати Америки об'єднані спільними інтересами у сфері безпеки, економіки, демократії та верховенства права. Ці спільні інтереси стимулюють тісну співпрацю між двома партнерами, яка знаходить вираз у таких ініціативах, як Рада з торгівлі та технологій ЄС-США (ТТС), Європейський фонд миру та Європейська оборонна ініціатива.

Окрім вищезазначених сфер, ЄС та США мають спільну мету щодо поглиблення трансатлантичного економічного партнерства. Для досягнення цієї мети потрібно вживати низку заходів.

Експерти рекомендують створити формалізовану платформу для стратегічного діалогу. Ця платформа має забезпечити належну політичну вагу на високому рівні для обговорення торговельно-економічних питань, що охоплюють інституційні цикли ЄС та зміни адміністрацій США.

ЄС та США прагнуть до послідовного підходу до торговельних переговорів, починаючи з мит на всі промислові товари. У разі успіху

переговори можуть бути розширені на такі сфери, як сільське господарство, державні закупівлі, послуги та інвестиції.

Важливо поглибити та розширити двосторонні дискусії щодо процедур оцінки відповідності, розширивши перелік категорій продукції.

США та ЄС мають намір посилити свою регулятивну співпрацю в різних секторах, пристосовуючи підхід до особливостей кожного з них. Це стосується, зокрема, нових галузей, що швидко розвиваються, таких як цифрові технології, штучний інтелект, кібербезпека та розумний текстиль. Також буде запроваджено структурований діалог щодо регуляторної співпраці.

Потрібно формалізувати двосторонній діалог з інших питань, пов'язаних з торгівлею. Партнери вже планують формалізувати двосторонній діалог у сфері послуг, трансатлантичних цифрових потоках, перевірці ППІ та інфраструктурі/зв'язку.

ЄС та США прагнуть взяти на себе провідну роль у встановленні нових правил щодо таких тем, як промислові субсидії, державні підприємства, примусова передача технологій, статус країни, що розвивається, та вирішення спорів.

Важливою метою є досягнення амбітної угоди про електронну комерцію, яка буде відповідати поточним пріоритетам та сприятиме конкурентоспроможності трансатлантичного бізнесу в цифрову епоху.

ЄС та США планують посилити існуючі багатосторонні режими контролю за експортом та утримуватися від прийняття односторонніх заходів, які шкодять довгостроковій конкурентоспроможності їхніх економік.

Боротьба з протекціоністськими тенденціями: ЄС та США мають намір боротися з протекціоністськими тенденціями, беручи участь у дискусіях щодо скасування існуючих тарифних і нетарифних бар'єрів, а також утримуючись від запровадження нових.

США та ЄС повинні розпочати діалог на високому рівні для обміну досвідом та координації діяльності з питань скринінгу персональних

інвестицій (ПІІ). Це може бути особливо актуально в контексті підготовки Європейською Комісією звіту про ПІІ в ЄС, а також розробки регуляторних пропозицій щодо інвестицій у стратегічні активи чи сектори. Вони мають прагнути виробити спільний підхід до поточної справи Китаю в СОТ. Цей спільний підхід має бути спрямований на захист міжнародної торгівлі, що базується на правилах, та просування справедливості на міжнародному рівні [39].

USTR (Управління представника США з торгових переговорів) та комісар ЄС з питань торгівлі повинні регулярно проводити діалоги на високому рівні, щоб оцінювати передбачувану нечесну торговельну практику Китаю, а також еволюцію справи МОН (механізму вирішення спорів) у СОТ.

Наявний діалог на високому рівні між USTR та Європейським Генеральним Директоратом Комісії з торгівлі повинен включати конкретні та регулярні дискусії про еволюцію цифрових економік по обидві сторони Атлантики та про те, як забезпечити їх сумісність. Наступні раунди торгових переговорів між США та ЄС також повинні включати спеціальний раунд, присвячений цьому швидко зростаючому сектору. Щоб намітити шлях вперед щодо Трансатлантичного партнерства з торгівлі та інвестицій (ТТІР), ЄС має бути готовим змінити бренд угоди під іншою назвою та відмовитися від переговорів щодо найбільш суперечливих аспектів угоди.

Для просування трансатлантичних торгівлі та інвестиційного порядку денного, ЄС і США мають визначити нові сфери співпраці, наприклад, у таких сферах, як послуги та цифрова економіка.

Міністерство торгівлі та FTC (Федеральна торгова комісія) США заохочувати більше компаній до самостійної сертифікації в рамках угоди Privacy Shield. Це допоможе зберегти важливі та зростаючі торгові зв'язки, враховуючи відмінний підхід Європи до захисту даних.

FCC (Федеральній комісії з питань зв'язку) США рекомендовано проконсультуватися з уповноваженим ЄС із захисту даних та представниками Генерального директорату Європейської комісії з питань комунікаційних

мереж, контенту та технологій. Це забезпечить сумісність будь-яких майбутніх нормативних актів США з правилами захисту даних та єдиним цифровим ринком ЄС.

Трансатлантичне співробітництво необхідне для розробки принципових угод щодо безпеки та мобільності даних. Ці угоди повинні окреслити узгоджені принципи та допомогти сформулювати та вирішити неминучі розбіжності.

Прискорити впровадження Системи PNR ЄС: США повинні заохочувати своїх європейських партнерів прискорити процес введення в дію Системи PNR ЄС на національному рівні. США та ЄС також повинні вивчити можливості для розширеного обміну даними з відповідних внутрішніх систем PNR.

Слід підтримувати та розширювати співпрацю, як наприклад, Угода про TFTR (Трансатлантичну рамкову програму співпраці у сфері боротьби з тероризмом), щоб включити дані про фінансові потоки, пов'язані з іноземним втручанням або незаконними розвідувальними операціями [40].

Слід створити діалог на високому рівні між ЄС та Міністерством фінансів США, включаючи Мережу боротьби з фінансовими злочинами. Такий метод зможе забезпечити підтримку на політичному рівні в рамках Адміністрації США для важливих програм відстеження незаконних фінансових потоків.

Висновки до розділу 3

Торгово-економічні відносини між Європейським Союзом та Сполученими Штатами Америки ґрунтуються на спільних цінностях та інтересах. Незважаючи на виклики, співпраця між ЄС та США залишається досить тісною.

Війна в Україні значно вплинула на торгово-економічні відносини між двома блоками. З одного боку, війна призвела до посилення співпраці між

ними. З іншого боку, вона також спричинила нові проблеми. Для подальшого розвитку торгово-економічних відносин між ЄС та США рекомендується:

- Продовжувати переговори щодо вирішення торговельних суперечок.
- Сприяти поглибленню співпраці в сфері енергетики.
- Зміцнювати співпрацю в сфері безпеки та оборони.
- Сприяти співпраці в сфері науки та технологій.
- Підтримувати Україну у її прагненні до європейської інтеграції.

Втілення цих рекомендацій дозволить ЄС та США поглибити свої торгово-економічні відносини, зміцнити свою співпрацю з ключових питань та сприяти процвітанню як в Європі, так і в Сполучених Штатах. Майбутнє торгово-економічних відносин між ЄС та США залежить від їхньої здатності співпрацювати та знаходити спільні рішення спільних проблем.

ВИСНОВКИ

Торгово-економічні відносини між Європейським Союзом та Сполученими Штатами Америки є одними з найважливіших та найскладніших у світі. Вони ґрунтуються на тісних політичних, економічних та культурних зв'язках, що сягають початку XX століття. Ці відносини характеризуються значним обсягом торгівлі та інвестицій, а також постійною еволюцією, що відображає зміни в глобальній економіці та геополітичному ландшафті.

Незважаючи на те, що ЄС поступається США за деякими показниками, як-от ВВП на душу населення, він все ж таки залишається однією з найсильніших економік світу з значним потенціалом для майбутнього зростання. Європейський Союз є потужним економічним блоком з динамічним потенціалом для майбутнього зростання. Різноманіття економічних систем та рівнів розвитку країн-членів дає можливість для взаємовигідного співробітництва та обміну досвідом. Це робить ЄС не лише важливим економічним гравцем на світовій арені, але й потужним фактором стабільності та процвітання.

Міцні торговельні та інвестиційні зв'язки між цими двома регіонами підкреслюють їхню взаємозалежність та спільний інтерес у підтримці відкритої, динамічної та справедливої глобальної економіки. Важливо, щоб партнери продовжували співпрацювати для зміцнення своїх відносин та сприяння спільним інтересам. Це гарантуватиме стабільність та процвітання не лише у цих двох регіонах, але й у всьому світі.

Для зміцнення та розвитку торговельно-економічних відносин між ЄС та США рекомендується продовжити переговори щодо всебічної угоди про вільну торгівлю (ТТІР), зміцнити співпрацю у сфері регулювання, сприяти співпраці у сфері досліджень та розробок, вирішити торговельні суперечки, знизити інвестиційні бар'єри та зміцнити геополітичну співпрацю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шнирков О. І. Місце Європейського Союзу у світовій економіці. Матеріал для лекцій. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. 2019. С. 4.
2. Gauret F. How has the euro changed Europe? A look back on 25 years of the single currency. 2024. URL: <https://www.euronews.com/business/2024/01/10/how-has-the-euro-changed-europe-a-look-back-on-25-years-of-the-single-currency>
- 3 Global Finance report. 2023. United States of America. URL: <https://gfmag.com/country/the-united-states-gdp-country-report/>
- 4 Focus economics report. 2023. United States economic overview. URL: <https://www.focus-economics.com/countries/united-states/>
5. Алфер С. США додали 272 тис. робочих місць у травні, перевершуючи попередні оцінки. Рівень безробіття зріс до 4,0%. 2024. URL: <https://www.coindesk.com/uk/business/2024/06/07/us-added-272k-jobs-in-may-blowing-past-estimates-unemployment-rates-rises-to-40/>
6. Khattar, R., & Vela, J. (2023). 7 Reasons the U.S. Economy Is Among the Strongest in the G7. URL: <https://www.americanprogress.org/article/7-reasons-the-u-s-economy-is-among-the-strongest-in-the-g7/>
7. База даних Світового банку (2023). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/>
8. European Union Statement. (June 2018). United Nations Conference on trade and development. URL: https://unctad.org/system/files/non-official-document/tdb65_3_stat_EU_en.pdf
9. Британніка. Сильні та слабкі сторони США. URL: <https://www.britannica.com/place/United-States/Strengths-and-weaknesses>
10. Це країни ЄС з найбільшою економікою. (2023) URL: <https://www.weforum.org/agenda/2023/02/eu-countries-largest-economies-energy-gdp/>

11. Бюро статистики праці США. Калькулятор інфляції з даними ІСЦ США. URL: https://www.bls.gov/data/inflation_calculator.htm
12. Веселковський А. І. Відносини США – Європейський Союз: тенденції та варіанти у середньостроковій перспективі. Київ: Національний інститут стратегічних досліджень. 2020. 186 с.
13. Штайнберг Ф. (2008) Економічні відносини між Європейським Союзом і США. URL: <https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/the-economic-relations-between-the-european-union-and-the-united-states-ari/>
14. Ковальов П. Взаємовідносини США з політичними структурами Євросоюзу. *Політичний менеджмент*. Випуск № 4. 2016. С. 138-148.
15. Rabkin J. Is EU Policy Eroding The Sovereignty of Non&Member States? *Chicago Journal of International Law*. 2000. Vol. 1. № 1. P. 273 – 290.
16. Aswini K. (2003) International Relations: A Critique of the Realist Theory. *India International Centre Quarterly*. 30(2). P. 10–28.
17. Braddon, D. The Role of Economic Interdependence in the Origins and Resolution of Conflict. *Revue d'économie politique*. 2012. № 122. P. 299-319.
18. M. Lu (2024) Ranked: The Top 6 Economies by Share of Global GDP (1980-2024). URL: <https://www.visualcapitalist.com/ranked-the-top-6-economies-by-share-of-global-gdp-1980-2024/>
19. Європейська комісія. Торгові відносини ЄС із США. Факти, цифри та останні події. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/united-states_en
20. Statista. Volume of U.S. imports of trade goods from the European Union from 1997 to 2023. URL: <https://www.statista.com/statistics/187737/volume-of-us-imports-of-trade-goods-from-the-eu-since-1997/>
21. Євростат. США-ЄС - статистика міжнародної торгівлі товарами. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=USA-EU_-_international_trade_in_goods_statistics&oldid=471047#Recent_developments

22. World economic forum. (2023) These are the EU countries with the largest economies. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2023/02/eu-countries-largest-economies-energy-gdp/>

23. Огляд на економіку США. URL: <https://www.focus-economics.com/countries/united-states/>

24. Міністерство економіки України. Огляд торговельної політики Європейського Союзу. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=1ac01a7b-92e7-4598-a7879a602f972944&title=OgliadTorgovelnaiPolitikivropeiskogoSoiuzu>

25. Світова організація торгівлі. (2022) URL: <https://www.wto.org/>

26. ЮНКТАД. Світовий інвестиційний звіт за 2023 рік. 2023. URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2023>

27. Огляд угоди про трансатлантичне партнерство з торгівлі та інвестицій між США та ЄС. Серія статей «Розуміємо ключові питання торговельної політики». *Інститут економічних досліджень та політичних консультацій*. 2015. Випуск № 7. С. 3-30.

28. World Economic Outlook. 2023. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2023/October>

29. European Bank Authority. EBA and US Agencies conclude Framework Cooperation Arrangement on Bank Resolution. 2017. URL: <https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/press-releases/eba-and-us-agencies-conclude-framework-cooperation>

30. Data base European Centre for international political economy. (2023) URL: <https://ecipe.org/>

31. Нам'ясенко Ю. О. Економічна ефективність альтернативного енергозабезпечення сільських домогосподарств: дис. ... д-ра філософії в галузі економіки: 051. Київ, 2023. 280 с.

32. Мацик К. Тенденції торгівлі товарами між країнами-членами ЄС. *Тези доповідей XVII Міжнар. науково-практ. конф. молодих уч. і студентів.*, м. Тернопіль, 2024. С. 29–31.

33. Рябінін Є. В. Зовнішньополітичні вектори Б. Обама в умовах геополітичної кризи США. *Науковий вісник «Гілея». Спецвипуск*. 2019. С. 347-353.

34. Головань О. О. Можливості поглиблення співробітництва США та ЄС і роль України. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2014. Випуск 120. С. 162-172.

35. Hojnacki D. EU and US officials break down their deepening trade cooperation. 2023. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/eu-and-us-officials-break-down-their-deepening-trade-cooperation/>

36. Report on the EU - US Tech Relationship per 2023. URL: <https://www.eitdigital.eu/newsroom/news/2023/eit-digital-presents-new-report-on-the-eu-us-tech-relationship/>

37. Офіційний сайт Європейського Союзу. (2023) ЄС і США продовжують міцну торговельну та технологічну співпрацю в час глобальних викликів. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_24_1827

38. Picula T. EU-US relations: key to geopolitical stability. *Social Europe*. 2023. P. 23-26.

39. Business Europe. EU and USA - How to build a positive agenda. URL: <https://www.busesseurope.eu/publications/eu-and-usa-how-build-positive-agenda>

40. Center for strategic international studies. (2018) The Future of the United States and Europe An Irreplaceable Partnership. URL: <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/publications/research/2018-04-11-future-united-states-europe-irreplaceable-partnership.pdf>